

Előfizetési árak helyben és vidéken:
 Egy évre . . . . . 12 korona
 Félévre . . . . . 6 korona
 Negyedévre . . . . . 3 korona
 Egyes szám ára . . . . . 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
 esztőtörök reggel.

HATÁRŐR

= UJVIDÉK, 1907. =
 decemb. 8. vasárnap

Szerkesztőség:
 Ujvidék, Kenyér-utca 55. sz.,
 ahová a lap szellemi részét illető
 közlemények intézendők. Ilyen
 közleményeket és megkereséseket
 lapunk nyomdája is elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Kérelem a munkaadókhoz.

A visszavándorlók munkaközvetítése ügyében a földművelésügyi miniszterium munkásügyi osztálya ezen az uton is felkéri a munkaadókat, hogy ha bármilyen munkásokra szükségük van, szükségletükről a bérfeltételek közlésével szóval, levélben, vagy táviratban értesítsék a munkásügyi osztályt.

Mint dinnye a fűben...

Most egy esztendeje viharosan hullámoztak a kedélyek. A város lakosságának békéje fel volt dülva. Harcba állt az egész város. De a harcot nem a szokásos fegyverekkel vívták meg, hanem sárral... A rágalom, a gyanúsítás burjánzott. Röpiratok ezreivel árasztották el a botrányéhes közönséget. Minden órában új és új pamflet hirdette városunk társadalmának súlyos betegségét. Emberek, kik még egy nappal előbb jó viszonyban éltek, már másnap egymásra vakkantottak. Belemártották egymásba a rágalom gyilkos és szennyes törét és ideig-óráig az volt a győztes, a ki a „gazember“, „panamista“ kifejezéseknél durvábbat tudott. A közönség botrányt szeret. Perverz időket élünk. Szenzáció, skandalum kell, hogy boldog legyen a magyar.

És egy esztendeje annak, hogy volt Ujvidéken olyan skandalum, melynek hét megyére elterjedt a szomorú hirt. A regáléügyről volt szó. Egy valaki, a régálébérlő egyik hivatalnok ellopott pár száz, vagy tán annál több koronát. A város a regálébérlés tiszta jövedelméből negyedrészen részesült. Ez alkalmat adott egyeseknek, hogy abból a pár száz koronás lopásból országos skandalumot csináljanak, befektítsenek, sárral dobáljanak meg mindenkit, aki él a nap alatt... És mindenki gyanús lett, aki él... Hallottuk, láttuk őket, amint kiállottak a fórumra és verték a mellüket, hogy az új éra alatt lopnak, csalnak a torony alatt. Nem átalították előkelő, vezető állásban levő férfiakat is sárral megdobálni. Kiálltak az utcára, a kis kapu elé és teleordították a világot, hogy százezrekre rug a „panama“. A torony alatt fekete volt a jobb mező és a félholtak is bejöttek számoukért a lopást, csalást, sikkasztást: a pana-

mát. Izzott, forrt a levegő... És megindult a vizsgálat. A megrágalmazott Polgári párt, a torony alatti többség a törpe kisebbséget választotta bírójául. Őket választotta abba a bizottságba, mely a vizsgálatot vezette. És mit tesz isten? A hegyek vajudtak és kis egérkét szültek... a bérlő egy hivatalnok lopott ötszáznehány koronát. A „panama“-rágalomból semmise lett. Skandalum ugyan volt bőven. És ez kell a magyarnak...

Ma egy esztendővel később kigyultak újra a torony alatti nagy terem csillárjai. A kép ugyanaz. A karzat leszakadásig tele. A közgyűlési terem telis-tele. Csak a jobb mező, a régi időt visszasíró kis csapat nincs sehol. Üresek a padsoraik... Alig jött egy is el közülök. Ők, a Kátók, az erkölcs, a becsület gáncsnélküli lovagjai, a morál monopolizálói nem voltak sehol. Pedig a napirenden a regálé ügy szerepelt, az a regáléügy, amely ma egy esztendeje fel-dulta e város békéjét.

Nem festjük tovább a közgyűlési terem képét, hanem maradandó emlék gyanánt leszögezzük Balla Aladár főispánnak a közgyűlés által viharos tapsal fogadott azon szavait, amikor az elnöki székből konstata, hogy ép azok, akik tavaly a legjobban éltek a kiméletlen kritika jogával, most a munka kötelessége alól kibujtak. Leszögezzük ezeket a tappsal fogadott szavakat. Ez volt a tavalyi sárdobálásra a legelegánsabb, legklészekezyűsebb, de a panamáteresőkre nézve legfájdalmasabb válasz.

Ezt isten és emberek előtt megérdemelték.

A közgyűlés a Polgári párt vezérszónokának, Wimmer Károlynak okos, tartalmas beszéde után óriási többséggel kimondta, hogy megvalósítja a Polgári párt programjának egyik pontját és a javadalmakat házi kezelésbe veszi. A hírvivőként jellemzet pár más párti egytől-egyig a bérbeadás mellett szavazott. Ennél a ténynél álljunk meg egy szemernyre. A város fogja kezelni a javadalmakat, nem bérlők, nem licitálnak és a panama vádjának lehetősége is ki van zárva.

De az is verje a fejét a falhoz, aki azt hiszi, hogy ezzel az ügy a lovagiaság szabályai szerint le van zárva. Dehogy! A botránykeresés olyan mint a morfium: aki megszokta, nem tud róla leszokni. Szanatoriumba kell annak

menni, hogy a morfium élvezetétől elszokjon.

A botrányt újra csak keresni fogják. De kevesebb sikerrel. A házi kezelés a Polgári párt programján szerepelt. Ezt ők elsajátították. A Polgári párt ott volt, hogy megvalósítsa, ők elbujtak, hogy a felelősséget a Polgári párt nyakába varrják. De nem oda Buda. A közgyűlés, — a Polgári párt, — kimondta, hogy a választandó ellenőrző bizottság köteles a választást elfogadni és arról le nem mondhat. Ha kimondták a házi kezelést, akkor tessék „mitriechen.“ Tessék ellenőrizni! És mert a Polgári pártot támadták, ők nem kérték részt az ellenőrzésből, hanem azt azokra bízta, akik a Polgári pártot sárral befecsentették, akik tavaly legjobban éltek a „kiméletlen kritika“ fegyverével, de akik a „munka kötelességéből“ nem kérték.

Még egyet! Ha netán a csak „a kritika kiméletlen fegyverével élők“ valamikor egy esztendő múltán, ha véletlenül a város ezen üzleti vállalkozása nem úgy ütne be, ahogy kívánatos volna, ne merjenek a kiskapu elé állani és a Polgári pártra rávakkantani, hogy lám a ti kezelésetek alatt a legjobb üzlet is rosszá lesz...

Hogy rosszul ne üssön ki, ellenőrizték éjjel-nappal, szárazon és vízen, ők vannak benn, tegyék meg a kötelességüket, ne csak lármázzanak, hanem dolgozzanak is!

A drágaság ellen.

Szalay Lajos polgármester javaslata a miniszterhez.

Lapunk f. december 1. számában „A drágaság“ címén hosszabb cikket közölt, melynek során az mondatik, hogy a pénzügyminiszter hetekkel ezelőtt körrendeletben hívta fel a törvényhatóságok figyelmét az általános drágaságra s véleményt, tanácsot kért tőlük, továbbá hogy, egyetlen törvényhatóság, Ujvidék városa sem tett eleget a körrendelet szózatának. Minthogy ezen állítás — téves információ alapján — nem egészen felel meg a valóságnak, amennyiben a pénzügyminiszter nem a törvényhatóságokhoz, hanem a polgármesterekhez intézte tanácsot, véleményt kérő körrendeletét, fentiek helyreigazítása végett még egyszer rá térünk a közér-

VIZVEZETÉK

légszeszevezeték, szivattyú és központi fűtés berendezési vállalat.

BUDAPEST, VI. Dálnok-utca 12. szám.

BOGDÁNY ÉS TÁRSA, Ujvidék, Vármegye-utca 5. szám. református templom mellett.

Olcsó!

Okkázio

Karácsonyi árak.**Olcsó!**

A mélyen tisztelt hölgyközönség b. tudomására hozom, hogy a közelgő karácsonyi és farsangi idény alkalmából az árakat tetemesen mérsékeltem. Angol kosztümeiket kiválóan gyakorlott és ügyes férfimunkásokkal állítok elő. Francia divatu munkák készítésére szakavatott bécsi nőt szerződtettem.

Olcsó árak mellett kifogástalan minőségű munkát szállítok.

WEITH HERMANN, első ujvidéki női divatterme.
Futaki-utca 28. szám.

dekü tárgyra, annál inkább, mivel meggyőződünk, hogy Ujvidék városát nemcsak szemrehányás nem érheti, hanem ellenkezőleg Szalay Lajos kir. tanácsos polgármester eleget tett a miniszter felhívásának s mert ugyanakkor is tartó betegsége akadályozta a behatóbb munkálkodásban, dióhéjba szórítva terjesztette be javaslatát, azon kérelem kapcsán, hogy egyes javasolt intézkedések és intézményekre vonatkozó részletesebb, kimerítőbb előterjesztését később, egészségének teljes helyreálltával tehesse meg.

A polgármester javaslata nem egy életrevaló, egészséges és felsőbb hatóságai intézkedés nélküli gyorsan, könnyen megvalósítható eszmét pendit meg és azért a köznek akarunk szolgálni, midőn javaslatát egész terjedelmében közöljük:

I. Az élelmi cikkek árának csökkentése érdekében:

1. A marha-, juh- és baromfitermesztés fejlesztése céljából mindazon községekben, ahol még a közlegelők megvannak, azoknak fentartatása, ahol pedig azok területe már felszántatott, új legelő-területeknek kihasználtatása. Új községek telepítésénél közlegelő-területek biztosítása.

2. Minden országnak szederfa- és gyümölcsfával leendő betöltése s annak a legnagyobb szigorral való keresztülvitele s ellenőrzötése. A fák az utak mindkét oldalán úgy lennének elültetendők, hogy egymásutánban egy szederfa, egy gyümölcsfa jusson. A gyümölcsfák olyanok legyenek, amilyenek az illető helyi és talajviszonyoknak legjobban megfelelnek. Minden község köteleztessék a határában levő országutak ültetvényeit őriztetni és ápolgatni. A szederfák lombja a selyemtenyésztők használatára bocsátandó, a gyümölcsfák termése pedig kicsinyben elárverezendő (pd. vagy kisebb szakaszokban bizonyos számú fák termése, vagy pedig a termés már leszedve 20—50 kilónként). Ezen vételár fedezné az őrzés és ápolás költségeit.

3. Az uttestek szélei és az árokpartok a gáztól, tüskétől megtisztítandók s fűtermésük szakaszonként takarmányul elárverezendő. A vételár fedezhetné a tisztogatás és később talán a fűmaggal való beszórás költségeit is. Esetleg a fűtermés a marhát, juhot vagy sertést tartó — földbirtok nélküli — lakosságának marhaállománya arányában kaszálásra ingyen átengedendő.

Mindez ugyan helyhatósági tevékenységgel is elérhető lenne, de kormányhatósági irányítás és rendelkezés nélkül — népünk közönyössége folytán — sajnos, nem remélhető s így köte-

lező rendelkezés szükséges a kormányhatóság részéről, úgy pd, mint a faiskolákra nézve történt.

Ezen intézkedések a tenyésztés megkönnyítésével a közönséges hus, a baromfi, tojás, zsír, szalonna, tej, vaj és gyümölcs árainak csökkentését eredményezhetnék.

II. A kereseti források feltárása és egész éven át való biztosítása:

Minden nagyobb községben háziipari tanfolyamok, műhelyek létesítése. Ily tanfolyamok s műhelyek lennének szervezhetők vidékenként pd. kosárfonás, könnyen elsajátítható munkával előállított kisebb gazdasági eszközök (seprő, kefe, falapát, favilla, talyicska, dézsa, vályu, fadóbozok stb.) készítésére, ahol a nyáron földműveléssel foglalkozó népi foglalkozást, a mezőgazdasági munkára kevésbé alkalmas egyének pedig egész éven át tartó foglalkozást nyerhetnének s készítményeik megszábot áron vállalkozók által elárúsításra átvételnének. A fa és egyéb anyaghulladékok fűtőanyagul a munkások közt ingyen kiosztható lenne.

E téren a magas kormány bölcs kezdeményezése s irányítása folytán már megindult egy áldásos akció, melynek további fejlesztése s kiterjesztése már könnyű lenne.

Ha azután már népünk az ezen műhelyekben való foglalkozást megködvelné és ott sokan munkálkodnának, részükre a műhelyekkel kapcsolatban munkáskonyhákat (nem népkonyhákat értek, ahol a nép ingyen kap élelmet, mert a népnek nem önértékét sértő alamizsna kenyeret, hanem keresményéhez mért olcsó kenyeret kell adni) lehetne berendezni. Itt lennének a munkások olcsó élelmezésére az ételek elkészíthetők. (Nagybani bevásárlás és tápintézeti kezelés mellett. S talán ily célra lenne legalkalmasabb a különben eddig nem igen bevált hatósági mézár-székek, sütődék és konyhakertészetek intézményének meghonosítása.)

Az eddig felsorolt intézkedések, illetve intézmények a kincstár minden megterhelése nélkül lennének létesíthetők.

Minthogy azonban az élelmi szerek és életszükségleti cikkek árainak némi csökkentésével még nem oldattak meg az államnak szociális téren megoldandó sürgős nagy feladatai, szabadjon itt kiterjeszkednem oly kormányhatósági és törvényhozási intézkedésre is, mely — bár ideiglenesen s átmenetileg a kincstár megterhelésével járna — de hatásában számtalan szociális bajt lenne képes orvosolni.

Ilyen a kötelező állami tűzkár-biztosítás.

Városi közgyűlés.

Ujvidék szab. kir. törvényhatósági bizottsága e hó 5-én tartotta meg Dr. Balla Aladár főispán elnöklete alatt rendes havi közgyűlést. A napirenden levő tárgyak egy jó részének eminens fontossága, az új műszaki tanácsos működése és első előadásai iránti érdeklődés, a biz. tagok egymémelyikének talán közvetlen érdekeltisége is egyik-másik ügy iránt — meglehetősen nagy számban telítette meg a közgyűlési termet, melynek tárgyalásai során az általános nagy érdeklődés szülte izgalom magasabb hullámokat is vert, a magasra szökött felszólalási kedv pedig sűrű közbeszólásokra, helyeslő vagy ellenző véleménynyilvánításokra készítette a biz. tagokat s bizon a tárgyalás nyugodt menetének, rendjének fentartása és biztosítása céljából szükség volt elnöklő főispán erélyére, aki elnöki tisztéből kifolyólag nemcsak a szükséges felvilágosításokat adta meg ismételtén, de szükség esetén a biz. tagokat névszerint is figyelmeztette, intette a tárgyalási rend megtartására s e tekintetben pártállás tekintete nélkül még legközelebbi hozzátartozójával szemben is élt elnöki kötelességéből eredő jogával.

Napirenden 28 tárgy állott, melyek elseje: gróf Apponyi Albert kultuszminiszternek hírek rovatában közölt köszönő tavrata éljenzéssel, zsviözással vétetett tudomásul

Apróbb ügyek.

A főispán átirata a számonkérőszék eredményéről, a polgármesteri jelentés, a virilisták 1908. évi végleges névjegyzékének kihirdetése, a III. kerületben egy bizottsági tagválasztás iránti tanácsi előterjesztés, a költségelőirányzat némely kiadási rovatainál szükségessé vált átruházási jog engedélyezése — vita nélkül tudomásul vétettek.

Dr. Kelnics Radivoj orvosi, Marics Lyubicza szülésznői oklevelei meghirdetettek s míg Földesdy István vár. rendőr 360 k. végkielégítést kapott; úgy Szender Gusztáv alszámnevő a javadalmi hivatal ellenőrzéseért felszámított összeg kiutalványozása, mint Vulkó Sándor ny. mérnök jutalom, illetve segély iránti kérvényével elutasított. Hasonlóképp elutasított Jovánovics Luka ny. rendőr, aki 784 k. nyugdíjat élvez, kegydíj iránti kérvényével.

Házi kezelés vagy bérlet?

A vár. javadalmak ügyében Dr. Marczekovich tanácsnok előadó ismerteti a törvényhatóság m. é. dec. rendkívüli közgyűlési határozatát, továbbá a gazdasági, jogügyi és javadalmi bizottság véleményes jelentését, ennek kapcsán a jövődéki hivatal szervezeti és ügyviteli szabályzatát, valamint a vár. tanács javaslatát.

Elnöklő főispán mindenképp előtte a közgyűlés figyelmébe, komoly megfontolásába ajánlva a több mint 300,000 k. jövedelmet jelentő nagy fontosságú kérdés megvitatását, sajnálattal konstatálja ép azok jelenlétének hiányát, akik e kérdésben jogos kritikát gyakorolva bár, nagy csete-patékát idéztek fel, de a felelősségben osztozni nem kívánnak. Szavai, amelyekben nemcsak a kritikát, hanem főleg a munka és kötelesség teljesítését is mondja a biz. tagok feladatának, helyeslő éljenzéssel fogadtatván, *Wimmer* Károly, bár aggályai vannak, örömmel üdvözlő a házi kezelés eszméjét, melynek már korábban is szószólója volt; a város, egy éven át gyakorolt ellenőrzése alapján tudja értékelni a javadalmak jövedelmét s bár az év II. fele a termés miatt rosszabb volt is, a regale-jövedelmek emelkedtek. Lehet, hogy bérlet útján nagyobb bérösszeg érhető el, de már csak azért is, hogy a mesterségesen felidézett közvélemény megnyugtattassék, lefegyvereztessék, a házi kezelést, a szabályzattal együtt elfogadja s a további lépéseket a tanácsra bizni ajánlja annál inkább, mivel a házi kezelés sikertelensége esetén is még mindig fennmarad a város joga, hogy bérbe adja, Dr. Gavanszky Tivadar, Bradvarovics Koszta, Dr. Ilics Brankó szintén a házi kezelést pártolják.

Szalay Lajos kir. tanácsos nemcsak mint polgármester, de mint a város polgára is lelkiismerete szavát követi, midőn — bár előre is kijelenti, hogy meghajol a többség határozata előtt — figyelmeztet, hogy a házi kezelés a legideálisabb ugyan, de a legnagyobb éberség, folytonos ellenőrzés és fáradozás mellett is félt, hogy a realitás nem biztosítható; fel nem esketett, nem is nyugdíjkepes és felmondás nélkül elbocsátható tisztviselők mellett könnyen megtörténhetik, hogy a város legnagyobb jövedelmi forrását képező javadalmak jövedelme nem hogy emelkednék, hanem éppen megcsappanhat, mert nehéz az ellenőrzés, hogy a fiilléres tételekben és 100 helyen is naponta 1000 koronára rugó járulék beszédessék és be is szolgáltatva legyen. Nemcsak a tanács ellenőrzése éjjel-nappal, de a tvh. biz. tagokkal kiegészített bizottság mellett is alig lehető és biztosítható az ellenőrzés oly mértékben, hogy fix összeg legyen beállítható a költségvetésbe, melynek e címen várandó bevételeit nemcsak a lelkiismeretlen kezelés, hanem minden rosszakaratu szándékosság nélkül már a nem legéberebb eljárás és gondosság elmulasztása, de a rossz termés is tetemesen csökkentheti. Nehogy tehát a vár. jövedelmek legnagyobb tételénél csökkenés álljon be s hogy a körülbelül 40.000 koronára tehető tisztviselői fizetésektől is megkiméltessünk, a vár. javadalmak nyilvános szóbeli árverésen leendő bérbeadását ajánlja és pedig úgy, hogy már előre egy meghatározott kikiáltási árral kezdessék az árverés. — *Ernst* József úgy a magán, mint még inkább a városi háztartásban többre becsülve a kisebb, de biztos összeget a nagyobb és bizonytalanlannál, a bérbeadás mellett szól, annál inkább, mert a házi kezelés nem sikerülte esetén 1 év múlva kiírandó pályázaton kisebb összeg éretnék el. — Miután *Wimmer* K. a polgármester szavaira reflektálva újból a házi kezelés mellett száll

sikra s több felszólaló nem jelentkezik, elnöklő főispán a vitát bezárja és 27 biz. tag kérelme alapján elrendeli a névszerinti szavazást, melynek eredményeképp 46 közül a házi kezelés mellett 32, ellene 12 szavazván, 2 pedig általában nem is szavazván, határozatilag kimondja, hogy a többség a házi kezelést fogadta el. Nagy vita után és a többség határozata alapján kimondatott, hogy a szabályzat értelmében a tisztviselőket a polgármester nevezi ki; továbbá szótöbbséggel határozatilag, hogy az ellenőrző bizottságba beválasztott tagok kötelesek elfogadni s eljárni, még pedig napi díj nélkül, ingyen s miután elnöklő főispán azon háromszor is megtett felhívására: keljenek fel azok, akik felelősséget nem akarnak vállalni, senki sem jelentkezik, *Brunner* E., *Dr. Szlezák* L., *Faith* F., *Ernst* J., *Csirit* M. dr. és *Radonits* M. választatnak meg az ellenőrző bizottság tagjaivá.

Műszaki ügyek.

A vár. javadalmak kérdése körül támadt hosszabb és nagyobb vitát Orbán Ignác műszaki tanácsos előadásainál csend és nyugalom váltotta fel s az új előadó iránt támasztott várakozások teljes kielégítést nyertek, mert Orbán Ignác már első bemutatkozása alkalmával is imponált az előadott vár. ügyek körüli teljes és helyes ismeretével, folyékony, kimerítő előadásával és félre nem ismerhető szakértelmével. Indokolt előadása alapján az újvidéki munkásoknak *munkásházák* céljára vár. terület ingyenes átengedése iránti kérvénye, mert a város rendezési pályatervek egyike sem nyújt alapot, tekintettel a kérdésnek szociális és hazafias szempontból sürgős voltára, a febr. havi közgyűlésre halasztatik, amikorra a területnek a pályatervek keretében kijelölése is eszközölhető lesz.

Az *ártézi fürdő* terveit jóváhagyó min. leirat alapján a tervek újbóli átdolgozása, a tervezett hideggyógyvizintézet elhagyása, a gőzfürdőnek kisebb méretű létesítése határozatott el, továbbá a fürdő a futaki-ut mellé kerül 20 m. előtérrel s nem a park közepébe s minthogy az utszakasz melletti, a tervezett park és kórház előtti terület még rendezetlen, a kálvária-stációk áthelyezése végett a tárgyalás megindítatik, a vállalkozókkal a szerződés a tervek és költségvetés átdolgozása után köttetik meg, *Simonyi Mihály* kőműves vállalkozónak pedig újból kért óvadéka kiutalványoztatik.

A városrendezési tervpályázat bírálatainak — lapunkban már ismertetett — eredménye egyhangulag elfogadtatik azzal, hogy a 3 legjobb pályaterv között az 5000 kor. pályadíj egyenlően osztatik fel, *Dr. Forbáth Imre* és *Varga László* fővárosi mérnökök mint felülbírálok 300—300 kor. jutalomdíjban részesülnek, a felülbíráásban közreműködött *Endre Antal* és *Szlavnits J.* biz. tagoknak elismerés és köszönet szavaztatik s a 3 pályaterv alapján végleges terv kidolgozásával a mérnöki hivatal bizatik meg.

A *nagyvíz* lecsapolása ügyében a csatornázási munkákra kiírt pályázat jóváhagyatván, a bpesti kulturmérnöki tervek elfogadtatnak s a törzsvagyonból fedezendő 39.000 kor. költségnek a költségvetésbe 5 évre felosztott visszatérítése határozatik el.

Az új kórház ipari munkáinak árlejtésére vonatkozó műépítési nyilatkozatok csak a biz. gyűlés előtti napon érkezvén le, határozatlik, hogy a mérnöki hivatal kellő áttanulmányozás után mielőbb tegye meg véleményes jelentését.

A *gázgyár* megváltásának s ezzel kapcsolatban a villamvilágítás és vill. vasut ügyét ugyancsak Orbán J. ismertette kimerítő jelentés kapcsán, melynek alapján *Wimmer* K., *Mayer* J. és *Dr. Kassovitz* hozzászólásai után a megváltás, valamint a gyárnak a koncessio meghosszabbítása iránti ajánlata elbírálására *Dr. Hollós* bpesti műszaki tanácsos, *Pfeifer* egy. tanár, továbbá *Debreczeni Jenő* szakértők mellé *Endre Antal*, *Szlavnits J.* biz. tagok küldetnek ki azzal, hogy javaslatukat sürgősen megtegyék. Együttal a megváltás ideje 1908. dec. 15-ig meghosszabbittatik, fentartatván a városnak azon joga, hogy e határidőn belül eszközölje a megváltást.

Segély — jutalom.

Az újvidéki egyházközségek a tanítók kor- és egyéb pótlékainak fedezése céljából segélyt kérnek s e kérelmet a gazd. bizottság és a tanács arra való tekintettel, hogy a város, mely amugy is tetemes anyagi áldozatokat hoz e címen, nem iskolafentartó, az iskolák pedig felekezetiék s így a felekezetek tartoznak fentartani, de fedezet híján államsegélyt is kérhetnek — nem teljesítendőnek véleményezik. *Bozsenik Béla*, *Belohorszky Gábor* és *Dr. Kassovitz Ármin* a kérelmet pártolják s felszólalásaik alapján a kért segély megadatik, — a 2 protestáns felekezetnek is az esetben, ha az államsegélyt nem kapnák meg — egyben kimondatik, hogy ezentul választandó új tanítónak kezdő fizetése a törvényes 1200 koronánál ne legyen több.

A gör. kath. egyházközség iskolai *dologi* kiadásokra kér segélyt, de a tanács javaslatára, bár *Pekló Béla* pártolólag szólal fel, a többség a kérelmet elutasította.

Az újvidéki önk. tűzoltó-egyletnek a gazd. bizottság véleményes jelentése ellenére a tanács indokolt javaslatára egyhangulag és helyeslőleg 500 k. jutalom szavaztatik meg azon fáradozó, sikeres oltási és mentési munkálatok elismerésül, melyeket az önk. tűzoltók az indóház égeése alkalmával végeztek.

Új iparostanonc-osztályok.

Ugy a tanfelügyelőség, mint az iparostanonciskolai bizottság 2 osztály felállítását mondták ki szükségesnek, miért is a tanács 1290 korona költség megszavazását javasolja e célra. *Id. Jójárt J.* elfogadja a tanács javaslatát, de költség kimélete végett indítványozza, hogy ne tanárok, hanem tanítók tanítsanak az új 2 osztályban. A tárgy kellőképp és teljesen előkészítve nem levén, a legközelebbi rendkívüli közgyűlésre tűzetik ki.

Ezzel a több mint 4 órahosszat tartó tárgyalás után a gyűlés, melynek utolsó pontjainál már csak 8—9 biz. tag volt a teremben, elnöklő főispán elítetése mellett valamivel 8 után véget ért.

Egészséges iparpolitika.

Szervezzük a népipart.

A magyar ipar jövője.

Egyfelől az *anarkizmus* és *nikilizmus*, mint a társadalmi és állami jogrendnek ijesztő réme, másfelől a mind jobban kiélesedő *nemzetiségi* és *szociális* kérdés mai erős szervezetükben mindinkább tért foglalva, einyeléssel fenyegetik a tisztességes, hazafias munkás népet, rohamosan fogyasztva a nemzet erejét.

Hogy ezen segíteni kell, hogy ennek útját kell állani, belátták már ezt mindenütt, tettek is intézkedéseket ellene: a kormány felső népiskolákat és polgári iskolákat állított fel s azok mellé vagy az *ipari*, vagy a *mezőgazdasági* gyakorlati tanítást kapcsolta.

A tejjel-mézzei folyó Kánaánnak más ország részére folyik a méze. Es mind az, amit munkája sikerének biztosítására megtehet, kimerül azokban a sóhajokban, amelyeket háza pitvarából meneszt az egek Urához a *májusi esőért*. A földös ereje és az égnek végtelen kegyelme minden forrás, amelyből megélhetésünk eszközeit merítjük s ha ez a két forrás csak egyszer is bedugul, vagy lassan bugyog — mint az idén is —, ha elmarad a májusi eső: válságos viszonyok közé jut az egész ország.

Ennek gyökeresen meg kell változni s utóvégre is be kell látnunk, hogy saját magunk és az ország egzisztenciáját nem tehetjük függővé a májusi esőtől. A világ minden termelő osztálya, főleg a mezőgazdaságból élők az *ipar megerősítésével* függetlenítették magukat az égi hatalmak veszélyeitől. A mezőgazdaság mindenütt *ipart* csinált maga mellett és az *emberi munka* folytonosságával pótolta azt, ami a májusi eső elmaradásával elpusztult. Fölsimítotték mindenütt, hogy ugyanaz a töke, mely a földben fekszik, három-négyszer akkora jövedelmet hajthat az iparban. A földnek sem területe, sem termése nem fokozható, de az ipar kiterjedése ugyiszólván határtalan. A mezőgazdaság soha, még a legkedvezőbb természeti viszonyok mellett sem képes annyi új vagyont és tőkét produkálni, sem oly sokoldalúvá lenni nem képes, mint az ipar.

A mezőgazdaság a belterjes gazdálkodás országaiban ezért lett ipari mezőgazdasággá és mert Magyarország sokkal jobban függ az elemek szeszélyes játékaitól, mint bármely más ország: *ennélfogva* elképzelhetetlen, hogy Magyarország közvéleménye, különösen pedig gazdasági közvéleménye ne ismerje föl az *ipari termésre való áttérés föltétlen szükségességét* s különösen a *háziipar* fejlesztésének szükségességét. Nincs az az intézmény, mely sikeresebben és biztosabban tudná előmozdítani az ország *közigazdasági* és *népeseési* fejlődését, mint a *háziipar* fejlesztésének intézménye.

Az a munka, ami otthon végezhető a család minden tagja, a legbecsesebb, mert így ki lehet használni minden erőt;

a legkisebb gyermek munkája s a legkisebb idő is mind a család javára esik. Szorgalom, munka, ügyesség, időbeosztás, takarékoság: mind a család jólétének emelésére szolgál. A gazdasági munka szünetelése idején ezer meg ezer munkás kéz — saját tűzhelyénél, saját otthonában találhat foglalkozást és biztos keresetet, ha a *háziipart* felkarolja.

A *népipar*, a *háziipar* szervezése mindezen okokból ép olyan fontosságu, mint a gyári ipar megteremtése, sőt még nagyobb fontosságu, ha arra a presszióra tekintünk, melyet a szociális szervek a gyári munkásokra gyakorolnak. Napról-napra mind több szükségletet lát el a népipari tanulás.

A népipar mai termékei, mint pd. az egyszerű sásból készült gyékény, a vesszőből készült kosár, a szőnyeg, csipke stb. mind becsesek, értékesek és keresettek ugyan, de ezek mellett öntudatosan, szakértelemmel s az ügynek kellő szeretetével tovább fejlesztve, a tömegtermelésnek sok olesó cikkeit mind a népipari termeléssel lehet előállítani. *Háztartásunk* számos mindennapi használatra szánt tárgya, *gazdasági* szükségleteink nagy része, *lakásberendezésünk*, a népies *ruházkodásnak* sok szükséglete is, amely cikkekért milliók vándorolnak ki évenként Ausztriába: mind a begyakorlott, izléssel és kellő anyagi eszközökkel ellátott népipar termelésére lesz utalható.

Mindehhez azonban nagy munka és nagy türelem kell. A társadalmat a maga egész nagyságában kell a kívánt célra mozgásba hozni s főleg meg kell valósítani Kossuth Lajos apánk nagy igazságu szavait, amelyek szerint szakítva a konzervatív irányzáttal, részt kell vennünk, mozognunk kell a haladás világversenyében s a hiterő, a kezdeményezés bátorágának hiányát egészséges, életképes intézményekre fordított munkával és fáradsággal felváltani. Ne a jelennek éljünk, nemcsak nem alapozva a jövőt, hanem még a mult készleteit is felélve — de a jövőért dolgozzunk erősen és kitartóan. F...g.

HIREK.

Apponyi gróf köszönete. A vallás-és közoktatásügyi miniszter Ujvidék város közönségének a pécsi támadás alkalmából való állásfoglalását, illetve üdvözlését Dr. Balla Aladár főispánhoz címzett következő táviratban köszönte meg: „Hazafias állásfoglalásukért és szeretetteljes ragaszkodásuk nyilvánításáért fogadják hálás köszönetemet; a nemzetbontó törekvések elleni küzdelemben *számítok e háza polgárai óriási többségének* tetterős támogatására. Apponyi“

Nemeskeblű adomány. Roth Vilmos kereskedő tvh. biz. tag a városi szegényház javára 100 koronát adományozott. A legutóbbi vár. közgyűlés a polgármesteri jelentésből értesülvén erről, a nemeskeblű adományozónak köszönetet szavazott.

Biz. tag választása. Pavlovics Péter biz. tag elhalálása folytán a III. kerületben megejtendő bizottsági tagválasztás napjával a f. dec. 5-i közgyűlés december 28-át tűzte ki a szerb népiskolába s a választás elnökéül

Bradvarovits Koszta tvh. biz. tagot, helyettesül pedig Dr. Tapavicza György vár. tanácsost küldte ki.

Raskó hangversenye közbejött akadályok miatt f. hó 28-án lesz megtartva; a kiadott jegyek érvényben maradnak.

Telefondíj leszállítása. Az ujvidéki m. kir. pósta- és távirahivatal ez uton is arról értesíti a közönséget, hogy az Ujvidékről Nagybecskerekkel való távbeszélgetés díja f. december 1-től kezdve 1 koronára lett leszállítva. Sürgős beszélgetés díja 3 kor.

A osetnoki csipke-tanfolyam e hó 3-án megnyitott a felső kereskedelmi iskola 15. számú tantermében, még pedig városunk hölgyközönségének szépszámú részvétele, érdeklődése mellett. A tanórák naponta délután 4—6-ig tartanak s jelentkezéseket még e hét folyamán elfogad Biró Jánosné, a tanfolyam vezetője, ki a zárdában is d. u. 2—4. az intézeti növendékeknek külön órákat ad.

Halálozás. Maldacker Márton vendéglős, pártunk lelkes hive e hó 5-én életének 53-ik évében hosszas betegség után meghalt. Teme-tése dec. 6-án, péntek, délutáni 1/4 órakor ment végbe s az elhunytat nagyszámú ismerősei, jóbarátai öszinte részvétellel kísérték utolsó útjában, az örök nyugalom helyére.

Az Ujvidéki Polgári Magyar Daloskör mult vasárnap telt ház előtt mutatta be Almássy Tihamérnak remek népszínművét „A tót leányt“-t. Megszoktuk már, hogy ez az egyesület kitünő fellépésekkel biztosítja jó hírnevét és így most is azt tapasztalhattuk, hogy a szereplők ezt a hírnevet fenntartották és még nagyobbra emelték. Nem óhajtjuk a szereplőket mindannyit felsorolni, hiszen az egyesületnek régi, kipróbált szereplői voltak a színpadon, elég, ha kijelentjük, hogy mindannyi igen derekas, munkát végzett és a szépszámú közönség tetszésnyilvánítását öszintén megérdemelte. A rendezésben Ábrányi József, a karok betanításában Doppler Róbert ügyeskedett.

Önkéntes tűzoltóink jutalma. A máv. igazgatósága 100 korona jutalmat adományozott az ujvidéki önk. tűzoltó-egyesületnek azon sikeres oltási és mentési munkálatok elismeréseképp, amelyeket ennek tagjai az indóház okt. 15-i égése alkalmával önfeláldozóan, kitartó fáradozással végeztek.

Eskütétel. Stessel Rudolf vár. főmérnök e hó 6-án tette le hivatalos esküjét s utána megkezdte hivatalos működését.

Sikkasztó ügyvédsegéd. Dr. Nagy Ferenc ügyvéd panaszt tett a rendőrségen, hogy Luczics Lázár nevű segéde felvette a főnöke nevére postán érkezett 234 koronát, azután megszökött.

Kézrekerült betörő. Savan Szvetozár teknővájó cigányt, ki szülei lakásáról különféle értékeket lopott s azután megugrott, a palánkai csendőrség elfogta s Ujvidékre szállította.

Nagyon szereti a csirkét Obrovacski Lázár s ha nincs, hát lop. Minthogy csak nem rég került ki a börtönből s állandó rendőri felügyelet alatt van, a rendőrorjárat e hó 4-én is, éjjel utána nézett lakásán, de nem volt otthon. Midőn a rendőrök távoztak, a kapuban találkoztak vele, épen, amint egy zsákot cipelt magával; láttukra persze a zsákot eldobta s megugrott. A zsákban 4 tyúk meg 1 kakas volt, még pedig a nyomozás alapján Szabó Lajos tulajdonából. Minthogy Obrovacski rövid idő előtt Szabó Lajos elv-és polgártársunk tőzsomszedságában lakott s

Ha nem is ingyen, de mégis jól és olcsón akar vásárolni, úgy ne mulassza el **STEINER GYULA** férfi- és női divatárutárát az „Arany almához”-hoz, Ujvidéken, Fő-utca 19. sz. alatt („Müdlingi cipőgyár” raktárával szemben), megtekinteni, ahol is az összes e szakmába vágó cikkek, u. m.: férfi- és női-fehérneműk, nap és esernyők, harisnyák, nyakkendők, bőr- és szövött-kezttyük, csipkék, szallagok, női-kézimunkák és kézimunka-kellékek stb. a legnagyobb választékban kaphatók.

ez időben egyre apadt baromfi-állománya, a rendőrség ez irányban is nyomoz.

Fiatal osaló. Talmud-tanulónak vallja magát Friedmann Izidor, ki Klein Jenő nevű társával az országot bejárva, tagdíjakat szedett hitsorsosaitól a nagymartoni talmud-tanulók ételmiszer-egylete javára. Ujvidékre is eljutott, de gyanusnak tűnt és rendőrségünk előállította. Itt kitént, hogy az összes nála levő tagsági nyugták, melyek a nagymartoni izr. hitközség s az egylet bélyegzőjével, meg aláírásokkal vannak ellátva, hamisítottak s a kérdéses egylet nem is létezik. Társa idejében megugrott, Friedmann ellen pedig folyik még a nyomozás, mert lehet, hogy hamis nevet mondott be.

A tüdővész áldozatai hazánkban. F. évi augusztus havában a belügyminiszter jelentése szerint, a magyar birodalomban 5041 egyén halt meg tüdővészben. E kimutatásban B. Bodrog-megye 172, Baja 2, Szabadka 34, Ujvidék 17, Zombor pedig 15 egyénnel szerepel.

Oscosomóvédő egyesület. Magyarországon a törvénytelen gyermek 60%-a pusztul el csecsemőkorában s a statisztika adatai szerint Magyarországon csak minden 8-ik újszülött éri meg az ötödik évet, még pedig ugyancsak bizonyított tények eredményeképp nem annyira az uralkodó veszedelmes járványok miatt, mint inkább az által, hogy különösen az alsóbb néposztály asszonyai gondatlan anyák, akik kisdedeiket nem ápolják igazi szülői gondossággal. Ez a száraz, szomorú statisztikai tény minden fejtegetésnél többet mond s élénken bizonyítja társadalmunk mérhetetlen közönyét és a csecsemő-védelemre szánt intézményeink elégtelenségét. Épen ezért rokonszenvre és támogatásra tarthat számot az a törekvés, melynek célja a csecsemővédő-egyesület megalakítani. Az új egyesület programja az, hogy a szegény sorokban levő és szülés előtt álló nő hajlékot találjon egy időre, amikor már dolgozni nem képes, de még a szülőházba, vagy klinikára sem veszik fel. Akik az új egyesület iránt érdeklődnek, forduljanak Dr. Mangold Ármán ügyvédhez Budapest, Szabadság-tér.

A honvédek nevelése. A honvédelmi miniszter valamennyi honvéd ezrednél, külső zászlóaljnál és lovasosztálynál altiszt *olvasó szobát* és legénységi könyvtárt rendezett be és elrendelte, hogy a legénységnek télen a tisztek, vagy külön e célra fölkért polgári szakemberek ismeretterjesztő és jellemfejlesztő előadásokat tartsanak. Az olvasótermet és könyvtárt a legtöbb honvédezrednél már az idén szervezték és a télen szabadelőadásokat tartanak az általános ismeretek és a magyaros szellem fejlesztésére.

A 3000-ik beteg. 1907. szeptember hó 28-án vette fel az Erzsébet királyné Sanatorium az ő 3000-ik betegét. Az intézet tudvalevőleg 1901. november 13-án nyílt meg. A 3000-ik számhoz a sanatoriumi betegnapló tehát kis híján hat év alatt jutott, a mi évente legalább 900 új beteg föl vételét jelenti. Pontosán kiszámítva, 2144 nap alatt 3000 tüdőbetegot vettek föl, azaz átlag minden napra 1.4 beteg felvétele esik. Ez annyit jelent, hogy felvételre került körülbelül minden 2 napon 3 szenvedő.

Nyílt-tér.

Felelős szerkesztő: Lusztig Nándor dr.

H I R D E T É S E K.

23432/25387. kig. szám. 1907.

Árlejtési hirdetmény.

Ujvidék törvényhatósági joggal felruházott sz. kir. város polgármestere ezzel közhírré teszi, hogy az ujvidéki nagyrét lecsapolhatóságához szükséges csatornáknak teljesítendő mintegy 53000 m. földmozgósítási munkálatnak vállalati uton való biztosítása céljából — beleértve az esetleg szükségessé váló nád és sásvágást is — Ujvidéken a városházának I. emeleti kistanácstermében 1907. évi december hó 16-án délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

Bánatpénzül 1000 kor. azaz: Egyezer korona teendő le.

Az írásbeli zárt ajánlatokban az ajánlattevő neve, polgári állása, állandó tartózkodási helye, továbbá a köbméterenkénti egységár, még pedig az utóbbi számmal és szóval tisztán kiírandó és a fent meghatározott bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban okvellenül becsatolandó.

Benyújtási határidő 1907. év december hó 16-ának délelőtti 10 órája, benyújtási hely Ujvidék sz. kir. város polgármesteri hivatala.

Ezen feltételeknek meg nem felelő, továbbá távirati uton közölt valamint, pót-és utóajánlatok nem fogadhatók el és a város fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, esetleg egyiket sem fogadja el.

A szóbeli nyilvános árlejtésen csak azok vehetnek részt, akik alólírott polgármesternél vagy a versenytárgyalást vezető helyettesénél előzőleg a fent közölt bánatpénzt letétbe helyezik.

A munkálatokra vonatkozó tervek, valamint az árlejtési részletes feltételek és közelebbi adatok Ujvidéken, a városi mérnöki hivatalban, valamint a budapesti m. kir. kultur-mérnöki hivatalban (Budapest, VIII. Főherceg Sándor-tér 3.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve megtudhatók.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa, 1907. évi november hó 30-án.

Szalay János s. k.
kir. tanácsos, polgármester.

1-2.

1649. végható. 1907. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezzel közhírré teszi, hogy a budapesti VII. ker. kir. járás-bíróságnak 1907. évi Sp. IX. 627/6. számú végzése következtében dr. Bakonyi Samu budapesti ügyvéd által képviselt Molnár és Péntér budapesti cég javára Welker et Comp ellen 285 K 59 f. s jár. erejéig 1907. évi október hó 12-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 700 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: 3 drb. hízott sertés és egy 6379 számú magányjáró mozdony, cséplőgépek 1/4 része nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a titeli kir. járásbíró-ság 1907. évi V. 974/2 számú végzése folytán 285 k. 59 fill. tőkekövetelés, ennek 1907. május hó 1. napjától járó 5% kamatai 1/3%, váltódíj és eddig összesen 63 kor. 65 fill.-ben biróilag már megállapított költségek erejéig, Welker Jakab és Mennirer Reinhardt lakásán Titelen leendő megtartására 1907. dec. hó 11. napjának d. e. 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezzel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Titelen, 1907. évi november hó 24. napján.

Res,

kir. bir. végrehajtó

Lapunk egyes számonként kapható Hajós Vilma parktözsdejében, a »Fortuna« dohánytözsdeben, továbbá Ludwig József, Herger Ágoston üzleteiben és Wagner Testvérek fióküzletében.

**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HÁZAI
GYÁRTMÁNYŰ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**

KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSSEN

Karácsonyi és Újévi

Ajándékok.

Legcélszerűbb szépirodalmi-, ifjúsági-, képes-, ima és emlékkönyvek, földgömbök (Globus), levelezőlap és fénykép, albumok, íróasztal-felszerelések, levélpapírok dobozban stb. stb.

Ez alkalommal ajánlom a mélyen tisztelt közönségnek gazdagon felszerelt raktáromat ugymint: naptárakat, könyveket, levél-, író- és rajzpapírokat, irodai és rajzfelszereléseket, üzleti könyveket, noteszeket, fényképező cikkeket, a legbiztosabb árakon.

Kiváló tisztelettel

Herger Ágoston.

II. Rákóczi Ferenc (Futaki-utca) 12. (saját ház).

Eladó

egy egészen új, valódi, matt „Singer-Ringschiff” varró- és hímzőgép jutányos áron
Közelebbit: Heimann János fényképésznél,
Ujvidéken, futaki-utca 2. sz. a. 2-2.

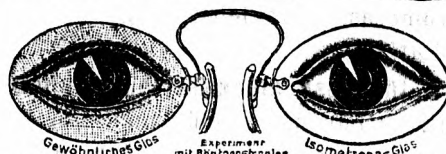
ECKFELD ADOLF

órás és látszerész

Ujvidék, Fő-utca 25. szám.

Nagy választék mindennemű órák, arany-áru, brillantok és látszerészi cikkekből.

WALTHAM valódi amerikai arany zsebórák a legfinomabb precíziós szerkezettel; ezen óratoknk sokkal tartósabbak, mint más arany-óráké, mert két masszív arany lemez közt egy kompozíció betét van, mely a toknak a szükséges tartósságát adja és ezért 25 évi kezesseget vállalok.

Isomiptropes üvegek a legjobbak a látás kiméletére, gyöngébb üvegek dacára nem fárad el a szem.

KAPHATÓ:

URBÁN IGNÁC könyv- zenemű és papír-kereskedésében
Ujvidék. 1-20

Női- és férfi-divatüzlet!

Van szerencsém legalázatosabban értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy a helybeli piacon, Fő utca 3. szám alatt (azelőtt Mogan-féle üzlet) egy

női- és férfi-divatüzletet

nyitottam és bátorkodom a t. vevőimnek a legújabb ízlés szerint berendezett nagy raktáromat legmelegebben ajánlani.

Üzletemben tartom a legizlésebb és legelegánsabb tárgyakat női szoknyákban és egész ruhákban, mind a legújabb szabás szerint, divatos angol és francia szövetekből és vásznakból.

Különösen bátor vagyok figyelmeztetni nagy választékomban női blúzokban, meg pedig: selyem, szövet-, zephir-, vászon- és hálósálból a legdivatosabb módon és a legelegánsabb ízlés szerint.

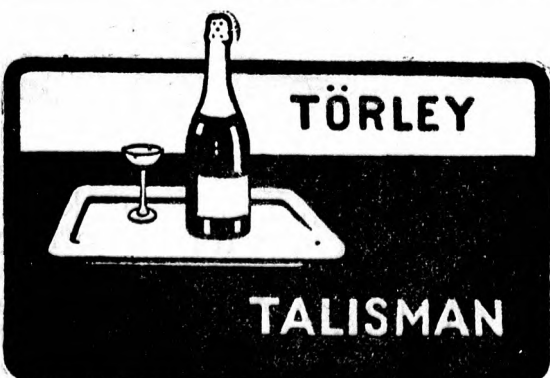
Kiszolgálásom pontos lesz és nagyon előzékeny, szigorúan szerényen mérsékelt árak mellett.

Legalázatosabban kérem, méltóztassék engem meglátogatni.

Kiváló tisztelettel

Momirovits P. N.

148

TÖRLEY
TALISMAN

LOKER VILMOS

Szakképzett mű- és látszerész.
UJVIDÉK, FŐ-UTCA 20. SZÁM.
Egyedüli szaküzlet.

Aki a szemét védeni akarja.

Aki jól akar látni.

Aki jó szemüveget vagy civikert akar venni: az forduljon

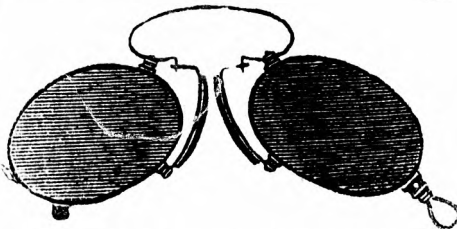
LOKER VILMOS, szakképzett optikus és mechanikushoz
Ujvidék, Fő-utca 20. szám.

Ahol a szemek a legújabb apparátus segítségével szakszerűen megvizsgáltatnak. Csakis a legfinomabb kristály-üveggel ellátott szemüveget szolgáltatok ki.

Jó minőség, olcsó árak.

Villanyos házi csengő berendezés és évi karbantartás, jutányos árak.

Gramophon és lemezek, csakis elsőrendű gyártmányok.

SCHOMANN JANOS

OKLEVELES KÖFARAGÓ-MESTER. — CEMENTLAPGYÁROS.

Készíték minden köfaragó és terrazzo munkákat.

A t. közönségnek figyelmébe ajánlom

TEMETKEZÉSI VALLALATOMAT

mely újonnan lett berendezve, semmi költséget és áldozatot nem sajnálva a legmodernebb stílusban.

Főraktárom: DUNA-UTCA 21. z.

128.